

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/338112639>

Рангли ва кора металлларни ишлаб чиқариш

Book · December 2019

CITATIONS

0

READS

665

2 authors:

[Anvar Abdullayevich Yusupkhodjayev](#)
Tashkent State Technical University

86 PUBLICATIONS 569 CITATIONS

SEE PROFILE

[Dildora Erkinovna Aribjonova](#)
Tashkent State Technical University

44 PUBLICATIONS 91 CITATIONS

SEE PROFILE

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'RTA MAXSUS, KASB-HUNAR TA'LIMI MARKAZI

RANGLI VA QORA METALLARNI ISHLAB CHIQRISH

Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma

TOSHKENT
«NOSHIR»
2012

UDK: 621.3.089

KBK 34.7ya722

34.3ya722

Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi o'quv metodik birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi kengash nashrga tavsiya etgan.

Mualliflar jamoasi:

S. R. Xudoyarov, A. A. Yusupxodjayev,

X. R. Valiyev, D. E. Aribjonova

Taqrizchilar:

A. U. Samadov, *«FONON» Davlat ilmiy-ishlab chiqarish korxonasi, texnik direktori t. f. n.*

Yu. E. Petrosov, *ToshDTU «Konchilik ishi» kafedrası mudiri t. f. n., dots.*

R-20 Rangli va qora metallarni ishlab chiqarish: kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma / S. R. Xudoyarov va boshqalar; O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi; O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi markazi. – Toshkent: Noshir, 2012. – 296 b.

O'quv qo'llanma metallar, qora va rangli metallurgiya haqida tushunchalarni, cho'yan, po'lat ishlab chiqarish jarayonlarini va unda qo'llaniladigan dastgohlar haqida ma'lumotlarni, og'ir rangli metallarni, oltin va kumush, volfram va molibden va yengil metallarni ishlab chiqarish texnologiyalarini o'z ichiga olgan.

«Metallurgiya» ta'lim yo'nalishida (3520400) va «Qora va rangli metallarni eritish va quyish» (3540401) kasbi bo'yicha kasb-hunar kollejlari ta'lim o'layotgan o'quvchilar, oliy o'quv yurtlarida «Metallurgiya» yo'nalishi bo'yicha ta'lim o'layotgan talabalarga va ishlab chiqarishdagi mutaxassislariga mo'ljallangan.

UDK: 621.3.089

KBK 34.7ya722

34.3ya722

ISBN 978-9943-4086-3-0

© «Noshir» nashriyoti, 2012- y.

4

RANGLI VA QORA METALLARNI ISHLAB CHIQARISH

Kash-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma

«NOSHIR» – TOSHKENT – 2012

Muharrir *X. Po'latxo'jayev*

Rassom *Sh. Odilov*

Musahhah *S. Safayeva*

Sahifalovchi *Z. Shukurxo'jayev*

Nashriyot litsenziyasi AI № 200, 28. 08. 2011- y.
Terishga berildi 14. 12. 2012. Bosishga ruxsat etildi 12.12.2012.
Bichimi 60 x 84 $\frac{1}{16}$. «Times New Roman» garniturası.
Ofset qog'ozi. Ofset bosma usulida chop etildi. Hajmi 18,5 b. t.
Adadi 68. nusxa. Buyurtma № 103.

«NOSHIR» nashriyoti. Toshkent sh., Langar ko'chasi, 78.

«VNESHINVESTPROM» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent sh., Langar ko'chasi, 78.

MUNDARIJA

KIRISH	3
I BOB. METALLAR VA ULARNING IQTISODIYOTDAGI AHAMIYATI.....	5
II BOB. CHO'YAN ISHLAB CHIQRARISH	13
2. 1. Cho'yan ishlab chiqarish rudalari	13
2. 2. Domna pechining tuzilishi va yordamchi qurilmalar.....	15
2. 2. 1. Domna pechining tuzilishi	15
2. 2. 2. Domna pechining yordamchi qurilmalari	18
2. 2. 3. Domna pechini ishga tushirish va unda sodir	20
bo'ladigan jarayonlar	20
2. 3. Domna pechining mahsulotlari va ularning ko'rsatkichlari.....	24
III BOB. PO'LAT ISHLAB CHIQRARISH	30
3. 1. Po'lat ishlab chiqarish haqida umumiy ma'lumot	30
3. 2 Konvertorlarga kislorod haydash yo'li bilan po'lat ishlab chiqarish	34
3. 2. 1. Konvertorlarning tuzilishi va ishlashi	34
3. 4. Marten pechida po'lat ishlab chiqarish	37
3. 5. Ikki vannali marten pechlarida po'lat ishlab chiqarish.....	42
3. 7. Kislotali marten pechlarida po'lat ishlab chiqarish	44
3. 9. Po'lat ishlab chiqarishda elektr pechlari	45
3. 10. Nordon elektr yoy pechlarida po'lat ishlab chiqarish va texnik ko'rsatkichlari.....	48
3. 10. 1. Qo'shimchalarni to'la oksidlash yo'li bilan	49
po'lat olish	49
3. 10. 2. Qo'shimchalarni qisman oksidlab va oksidlamasdan.....	51
po'lat ishlab chiqarish	51
3. 11. Induksion elektr pechlarda po'lat ishlab chiqarish	53
3. 12. Elektr pechlarda po'lat ishlab chiqarish.....	54
3. 13. Kuydirish pechlari haqida tushuncha	57
3. 14. Eritish pechlari	61
3. 14. Po'latlarning tasnifi	71